

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо розробки
навчальних та робочих навчальних планів
освітніх програм НАУ
на 2020-2021 навчальний рік

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації щодо розробки, структури та змісту навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями (далі – ОС) бакалавр, магістр, доктор філософії (далі – Методичні рекомендації) у Національному авіаційному університеті (далі – Університет) регламентують порядок формування, затвердження та впровадження навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти за бакалаврським, магістерським та доктор філософії ступенями вищої освіти в Університеті.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-УІІ, «Про вищу освіту» від 01.06.2014 № 1556-УІІ, «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18.12.2019, наказу Міністерства освіти і науки України від 26.01.2015 № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», стандартів вищої освіти України, Положення про акредитацію освітніх програм, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та інших нормативно-правових актів.

1.2. **Навчальний план** є нормативним документом закладу освіти, який визначає зміст навчання та регламентує організацію навчального процесу за освітньою програмою. Навчальні та робочі навчальні плани (далі – РНП) складаються окремо для кожної освітньої програми, для кожного рівня вищої освіти і за кожною формою навчання (у тому числі навчання зі скороченим терміном навчання, а також для студентів-іноземних громадян).

1.3. Навчальний план ухвалюється Вченою радою Університету (відповідно до встановленого Університетом порядку), затверджується ректором Університету, після погодження з проректором за напрямом, Радою з якості університету, Студентською радою факультету/навчально-наукового інституту та засвідчується печаткою Університету.

1.4. Відповідальність за зміст навчального плану та його відповідність освітній програмі, стандартам вищої освіти несе Гарант освітньої програми, завідувач випускової кафедри.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Основними структурними елементами навчального плану є:

- загальні відомості;
- графік навчального процесу;
- план навчального процесу.

Загальні відомості:

ПРОЄКТ

- назва міністерства (Міністерство освіти і науки України);
- назва університету (Національний авіаційний університет);
- назва освітньої програми (вказується точна назва ОП),
- освітня кваліфікація (відповідно до ст. 5 Закону «Про вищу освіту» та повинна відповідати стандартам вищої освіти України)
- шифр і назва спеціальності,
- назва спеціалізації (за наявності),
- шифр і назва галузі знань,
- рівень вищої освіти,
- термін навчання,
- форма навчання.

Рівні, ступені освіти та обсяги освітніх програм

<i>Рівень освіти</i>	<i>Ступінь освіти</i>	<i>Освітня програма</i>	<i>Обсяг програми, кредитів ЄКТС</i>	<i>Термін підготовки</i>
Перший	Бакалавр	освітньо-професійна	180-240	3 р., 10 міс.
Другий	Магістр	освітньо-професійна	90-120	1 р., 4 мміс.
		освітньо-наукова	120	1 р., 10 міс.
Третій	Доктор філософії (PhD) (перший науковий ступінь) на основі ступеня магістра	освітньо-наукова	30-60	4 роки

Графік навчального процесу

визначає календарні терміни семестрів, навчальних занять, екзаменаційних сесій, практик, канікул на кожний рік навчання за певною освітньою програмою; підготовки атестаційних робіт, випускної атестації студентів. У графіку наводиться таблиця зведеного бюджету часу (у тижнях).

Графік навчального процесу в університеті за різними формами навчання, термінами навчання та програмами підготовки щорічно розробляється відділом планування, організації та контролю освітнього процесу університету і затверджується проректором з навчальної роботи.

Навчальний процес за денною формою навчання організовується, як правило, за семестровою системою. Екзаменаційні сесії плануються по дві у навчальному році тривалістю, як правило, по два тижні кожна.

Канікули встановлюються двічі на рік загальною тривалістю 8-15 тижнів. Їх терміни визначаються графіком навчального процесу на кожний навчальний рік.

У графіку навчального процесу визначаються роки (курси) навчання за відповідною освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою, обсяг теоретичного навчання на кожний рік, види та терміни практик, екзаменаційні сесії, канікули, підготовка кваліфікаційних робіт/проектів, атестація здобувачів вищої освіти.

ПРОЄКТ

Графік навчального процесу складається на навчальний рік, виходячи з таких позицій:

- навчальний рік розпочинається, як правило, 1 вересня, триває 2 семестри (осінній та весняний), включає теоретичне навчання, екзаменаційні сесії (зимову та літню), практики;

- тривалість теоретичного навчання, практичної підготовки, семестрового контролю, екзаменаційних сесій впродовж навчального року (крім випускних курсів) не може бути меншою 30 тижнів.

Тривалість теоретичного навчання для **ОС Бакалавр** складає в осінньому семестрі:

15 тижнів у 1, 3, 7 семестрах;

11 тижнів у 5 семестрі;

у весняному семестрі:

19 тижнів у 2, 6 семестрах;

16 тижнів у 4 семестрі;

11 тижнів у 8 семестрі.

Тривалість теоретичного навчання для **ОС Магістр** складає в осінньому семестрі:

15 тижнів – 1 семестр;

у весняному семестрі:

17 тижнів – 2 семестр.

Тривалість теоретичного навчання для **ОС Доктор філософії** складає в осінньому семестрі:

10 тижнів – 1 семестр;

8 тижнів – 3 семестр;

у весняному семестрі:

8 тижнів – 2 семестр;

4 тижні – 4 семестр.

Практична підготовка з відривом від навчання передбачає для **ОС Бакалавр**:

по 4 тижні наприкінці 4 семестру та

на початку 5 семестру;

8 тижнів наприкінці 8 семестру.

ОС Магістр:

14 тижнів у 3 семестрі.

ОС Доктор філософії:

2 тижні у 3 семестрі (науково-дослідна практика);

4 тижні у 4 семестрі (асистентська педагогічна практика).

Екзаменаційна сесія для ОС Бакалавр і ОС Магістр складає:

в осінньому семестрі: 2 тижні (до 3 екзаменів);

у весняному семестрі: 3 тижні у 2, 6 семестрах (до 5 екзаменів),

2 тижні у 4 семестрі (до 4 екзаменів),
1 тиждень у 8 семестрі (до 2 екзаменів).

Для проведення атестації здобувачів вищої освіти у графіку навчального процесу передбачено до 3 тижнів за ОС Бакалавр, 3 тижні за ОС Магістр, 2 тижні за ОС Доктор філософії.

РНП навчального процесу

містить розділи теоретичної, практичної підготовки, перелік обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні дисципліни, практики із вказаними кредитами ЄКТС), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на навчальний час та час, відведений на самостійну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

РНП навчального процесу для певної освітньої програми визначає перелік обов'язкових компонент (мінімум – 50%, максимум – 75% від загального обсягу кредитів ЄКТС). Загальний обсяг вибіркового дисциплін складає не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС. Кількість навчальних дисциплін (обов'язкових і вибіркового дисциплін з урахуванням практик) до 16 дисциплін на рік та, відповідно, до 8 на семестр. При цьому, практики, як цикл підготовки, входять до числа навчальних дисциплін. Передбачаються форми контролю не більше 8 у семестр. Кожна дисципліна закінчується заліком або іспитом. Якщо дисципліна викладається впродовж кількох семестрів, формою проміжного контролю може бути залік.

РНП навчального процесу складається з трьох частин:

- обов'язкової компоненти, що включає перелік обов'язкових навчальних дисциплін та інтегрованих курсів з рівномірним розподілом їх у семестрах, курсового проектування, практичної підготовки та підсумкової атестації;
- варіативної компоненти, що включає перелік дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти за загальноуніверситетським і фаховим спрямуванням;
- факультативи, до яких відносяться вибірково навчальні дисципліни позакредитні. Для факультативних дисциплін визначаються окремі умови вибору та навчання.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Використовуючи підхід модуляризації до побудови освітньої програми, при якому її компоненти (курси / навчальні дисципліни) мають однаковий або кратний вимір, у навчальному плані використовуються кредитні виміри: 3-6-9-12-15, при цьому, загальна кількість кредитів за повний навчальний рік має

ПРОЄКТ

складати 60, з рівномірним їх розподілом по семестрах, тобто, по 30 кредитів ECTS за семестр (1 кредит = 30 годин).

Сумарний обсяг навчальних занять не повинен перевищувати:

- за **ОС Бакалавр** у 1 та 2 семестрах – 26 годин на тиждень, у 3 та 4 семестрах – 24 години на тиждень, у 5, 6, 7 та 8 семестрах – 22 години на тиждень;

- за **ОС Магістр** – 18 годин на тиждень;

- за **ОС Доктор філософії** - 18 годин на тиждень.

Для здобувачів **ОС Бакалавр** кількість годин навчальних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма навчання) може становити від 50 % до 33%. Для спеціальностей у сфері природничих наук, інженерних спеціальностях, військових тощо встановлюється 50% самостійної роботи. Для спеціальностей соціально-гуманітарного спрямування більше часу має виділятися на самостійну роботу студента – до 67 %.

Для здобувачів **ОС Магістр** кількість годин навчальних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма навчання) становить 1/3 від кредиту, а самостійна робота – 2/3 кредиту ЄКТС (крім військових спеціальностей – 1/2 на самостійну роботу).

Для здобувачів **ОС Доктор філософії** кількість годин навчальних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма навчання) становить 20% від кредиту, а самостійна робота – 80% кредиту ЄКТС.

Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та професійних компетентностей за спеціальністю, що визначені стандартом вищої освіти. До переліку обов'язкових компонент входять дисципліни гуманітарного, професійного та практичного спрямування, підсумкова атестація здобувачів вищої освіти. Обов'язкові дисципліни забезпечують програмні результати навчання за освітньою програмою.

1. До переліку **обов'язкових дисциплін** за **ОС Бакалавр** включаються дисципліни, що формують компетентності з історії та культури України, філософії, ділової української та фахової іноземної мови із загальним обсягом не менше **15** кредитів ЄКТС, якщо відповідні дисципліни не є профільними:

- Історія української державності та культури – 3 кредити ЄКТС;
- Ділова українська мова – 3 кредити ЄКТС;
- Філософія сучасного суспільства – 3 кредити ЄКТС;
- Фахова іноземна мова – 6 кредитів ЄКТС (1-2 семестри).

До переліку **обов'язкових дисциплін** за **ОС Магістр** включаються:

- Методологія прикладних досліджень (до цієї дисципліни включається модуль «Академічне письмо», що відображується у робочій навчальній програмі) – 6 кредитів ЄКТС;
- Ділова іноземна мова – не менше 3 кредитів ЄКТС.

ПРОЄКТ

До переліку обов'язкових дисциплін за **ОС Доктор філософії** включаються:

- Філософія науки та інновацій – 3 кредити ЄКТС;
- Академічне письмо англійською мовою (English academic writing) – 6 кредитів ЄКТС;
- Методологія та загально-наукові методи досліджень – 3 кредити ЄКТС;
- Сучасний науковий дискурс – 3 кредити ЄКТС;
- Андрагогіка та інноваційні освітні технології вищої школи – 3 кредити ЄКТС.

Дисципліни професійного спрямування кафедра зазначає самостійно відповідно до освітньої програми та результатів навчання.

2. Загальний обсяг **варіативної компоненти** має складати **не менше 25%** від загального обсягу кредитів ЄКТС.

Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вибір навчальних дисциплін встановлено порядок і процедура обрання навчальних дисциплін. Обсяг однієї вибіркової навчальної дисципліни – не менше 3 кредитів ЄКТС.

Дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти складаються з:

1) навчальних дисциплін **загально-університетського вибору** – 5% від загальних кредитів ЄКТС:

- за **ОС Бакалавр** здобувач обирає 4 дисципліни (по одній – у 3, 4, 5, 6 семестрах).
- за **ОС Магістр** здобувач обирає 1 дисципліну у семестрі (1, 2);
- за **ОС Доктор філософії** здобувач обирає 1 дисципліну у семестрі (2).

2) навчальні дисципліни **за фаховим вибором** – 20% від загальної кількості кредитів ЄКТС здобувач вищої освіти обирає:

- **ОС Бакалавр** - 2 навчальні дисципліни у 3, 4 семестрах; 3 навчальні дисципліни у 5, 6, 7, 8 семестрах.
- **ОС Магістр** - 2 навчальні дисципліни у 1, 2 семестрах;
- **ОС Доктор філософії** - 2 навчальні дисципліни у 3, 4 семестрах.

Для реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір та створення індивідуальної освітньої траєкторії у розкладі навчальних занять необхідно передбачити один день на тиждень для вибірових дисциплін.

3. **Курсові проєкти.** Курсові проєкти є міждисциплінарними наскрізними і мають визначене спрямування. Кількість **курсівих проєктів** у навчальному плані

ОС Бакалавр – 2 на весь період навчання:

- наскрізний міждисциплінарний **курсівий проєкт зі сталого розвитку**, спрямований на вирішення проблем цивілізаційного, глобального характеру з урахуванням професійного спрямування – 3–4–5 семестри із захистом у 5 семестрі;

ПРОЄКТ

- наскрізний міждисциплінарний *фаховий курсовий проєкт* – 6–7–8 семестри із захистом у 8 семестрі.

Для спеціальностей ОС Бакалавр, у яких передбачена форма підсумкової атестації **тільки**:

- **атестаційний екзамен** – *фаховий курсовий проєкт* планувати протягом 6–7–8 семестрів із захистом у 8 семестрі;
- **захист кваліфікаційної роботи або атестаційний екзамен та захист кваліфікаційної роботи** – *фаховий курсовий проєкт* планувати протягом 6–7 семестрів із захистом у 7 семестрі.

Кількість курсових проєктів у навчальному плані **ОС Магістр** - 1 на весь період навчання:

- наскрізний міждисциплінарний *фаховий курсовий проєкт* – 1–2 семестри із захистом у 2 семестрі. Закріплюється за дисципліною «Методологія прикладних досліджень».

Закріплюються курсові проєкти за випусковими кафедрами.

4. Практична підготовка в Університеті здійснюється шляхом проходження здобувачами практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними Університетом договорами:

- практична підготовка за **ОС Бакалавр** складається з «Фахової пропедевтичної практики», 4 тижні у 4 семестрі; «Фахової технологічної практики» 4 тижні у 5 семестрі та «Фахової виробничої практики» 8 тижнів у 8 семестрі. Всього виділяється 16 тижнів за весь період навчання. Керівник кваліфікаційної бакалаврської роботи **одночасно** є і керівником фахової виробничої практики від закладу вищої освіти;
- виробнича (переддипломна) практика за **ОС Магістр** з відривом від навчання та одночасним написанням кваліфікаційної магістерської роботи у 3 семестрі складає 27 кредитів ЄКТС. Керівник кваліфікаційної магістерської роботи **одночасно** є і керівником виробничої (переддипломної) практики від закладу вищої освіти;

Практична підготовка за **ОС Доктор філософії** складається з «Науково-дослідної практики» та «Асистентської педагогічної практики» і проводиться з відривом від навчання під керівництвом наукового керівника:

- науково-дослідна практика - у 3 семестрі обсягом 3 кредити ЄКТС (90 годин);
- асистентська педагогічна практика - у 4 семестрі обсягом 6 кредитів ЄКТС (180 годин).

Практична підготовка з відривом від навчання є обов'язковим компонентом програми підготовки здобувача вищої освіти і складає не менше 10% від загальної кількості кредитів ЄКТС за освітньою програмою бакалаврського рівня та не менше 30% від загальної кількості кредитів ЄКТС за

ПРОЄКТ

освітньою програмою магістерського рівня та третього рівня (доктор філософії).

5. Факультативні дисципліни навчального плану є обов'язковими до вивчення. У розкладі навчальних занять виділяється один день на тиждень для проведення «військової підготовки» та інших дисциплін факультативу.

Для бакалаврського рівня вищої освіти передбачено факультативні дисципліни (позакредитні), перелік яких визначений для всіх спеціальностей:

- Військова підготовка (870 год., за додатковою угодою) обсягом 29 кредитів ЄКТС, яка вивчається у 5 – 8 семестрах на бакалаврському рівні вищої освіти;
- Іноземна мова (660 год., за додатковою угодою) позакредитна, яка вивчається у 3 – 8 семестрах на бакалаврському рівні вищої освіти;
- Первинна медична допомога (900 год., за додатковою угодою) позакредитна, яка вивчається у 5 – 8 семестрах на бакалаврському рівні вищої освіти;
- Фізичне виховання (90 год. до розкладу) позакредитна – у 1 – 4 семестрах на бакалаврському рівні вищої освіти;
- Українська мова (240 год. до розкладу) позакредитна – у 1 – 4 семестрах на бакалаврському рівні вищої освіти.

Для рівня доктора філософії передбачено факультативні дисципліни (позакредитні), перелік яких визначений для всіх спеціальностей:

- Українська мова (науковий стиль) (180 год., за додатковою угодою) у 1 – 2 семестрах на третьому рівні (доктор філософії) вищої освіти;
- Іноземна мова наукового спрямування (360 год., за додатковою угодою) у 1 – 4 семестрах на третьому рівні (доктор філософії) вищої освіти.

6. Атестація здобувачів вищої освіти.

Формою підсумкової атестації для **ОС Бакалавр** є:

1. Для спеціальностей, у яких *не затверджені* стандарти вищої освіти або можлива *альтернативна форма атестації* здобувачів вищої освіти передбачається **тільки атестаційний екзамен:**

№	Код спеціальності	Найменування спеціальності
1	035	Філологія
2	051	Економіка
3	052	Політологія
4	071	Облік і оподаткування
5	072	Фінанси, банківська справа та страхування
6	075	Маркетинг
7	076	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
8	081	Право
9	161	Хімічні технології та інженерія

10	191	Архітектура та містобудування
11	192	Будівництво та цивільна інженерія
12	193	Геодезія та землеустрій
13	262	Правоохоронна діяльність
14	272	Авіаційний транспорт
15	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
16	293	Міжнародне право

2. Спеціальності, у яких стандартами вищої освіти передбачена атестація у формі **публічного захисту кваліфікаційної роботи** передбачається **тільки захист кваліфікаційної роботи**:

<i>№</i>	<i>Код спеціальності</i>	<i>Найменування спеціальності</i>
1	022	Дизайн
2	029	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
3	054	Соціологія
4	061	Журналістика
5	073	Менеджмент
6	101	Екологія
7	113	Прикладна математика
8	121	Інженерія програмного забезпечення
9	122	Комп'ютерні науки
10	123	Комп'ютерна інженерія
11	125	Кібербезпека
12	126	Інформаційні системи та технології
13	134	Авіаційна та ракетно-космічна техніка
14	141	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
15	142	Енергетичне машинобудування
16	151	Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
17	152	Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка
18	162	Біотехнології та біоінженерія
19	172	Телекомунікації та радіотехніка
20	173	Авіоніка
21	186	Видавництво та поліграфія
22	263	Цивільна безпека
23	275	Транспортні технології (на повітряному транспорті)
24	292	Міжнародні економічні відносини

3. Спеціальності, у яких стандартами вищої освіти передбачено дві форми атестації:

публічний захист та атестаційний екзамен
передбачається захист кваліфікаційної роботи та атестаційний екзамен:

<i>№</i>	<i>Код</i>	<i>Найменування спеціальності</i>
----------	------------	-----------------------------------

	<i>спеціальності</i>	
1	053	Психологія
2	153	Мікро- та наносистемна техніка
3	163	Біомедична інженерія
4	171	Електроніка
5	231	Соціальна робота
6	242	Туризм
7	281	Публічне управління та адміністрування

Формою атестації для здобувачів вищої освіти **ОС Магістр** є:

- кваліфікаційний екзамен;
- публічний захист кваліфікаційної роботи.

Формою атестації для здобувачів вищої освіти **ОС Доктор філософії** є:

- комплексний підсумковий екзамен за спеціальністю;
- публічний захист дисертаційної роботи доктора філософії.

ДОДАТКИ (форми навчальних планів для всіх рівнів освітніх програм)